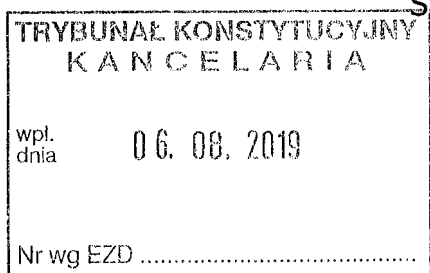

KANCELARIA ADWOKACKA

adwokat Ewa Chodorowska

**ul. Chojnicka 10/7, 83-200 Starogard Gdański, tel. kom. 500-511-376,
faks 058 350 94 67 adwokat.ewa.chodorowska@gmail.com**

Starogard Gdański, dnia 31 lipca 2019 roku

Trybunał Konstytucyjny**al. Jana Chrystiana Szucha 12A****00 – 918 Warszawa****Skarżący: J C**

PESEL:

reprezentowany przez adwokat Ewę Chodorowską

Kancelaria Adwokacka w Starogardzie Gdańskim

ul. Chojnicka 10/7, 83 – 200 Starogard Gdański

Numer wpisu na listę adwokatów: 1745

Uczestnicy postępowania: 1. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

2. Prokurator Generalny

ul. Rakowiecka 26/30

02-528 Warszawa

SKARGA KONSTYTUCYJNA

W imieniu skarżącego J C , działając jako jego pełnomocnik ustanowiony z urzędu, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. z 1997r. Nr 78, poz. 483

z późn. zm., dalej: Konstytucja) oraz art. 44 ust.1 ustawy z dnia 30 listopada 2016r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. z 2016r., poz. 2072 z późn. zm., dalej: u.o.t.p.TK) niniejszym

z a s k a r ż a m :

1. art. 117 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 1997r., Nr 90, poz. 557 z późn. zm., dalej: k.k.w.) w jego obecnym brzmieniu nadanym przez art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 5 listopada 2009r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009r., Nr 206, poz. 1589) w związku z art. 6 §1 k.k.w. w jego obecnym brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 3 ppkt a) ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011r., Nr 240, poz. 1431) –w zakresie w jakim nie przewiduje możliwości poddania kontroli instancyjnej postanowienia w przedmiocie przymusowego leczenia lub rehabilitacji skazanego,
2. art. 117 k.k.w. (w jego obecnym brzmieniu) – w zakresie w jakim dopuszcza przymusowe leczenie lub rehabilitację skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (DZ.U. z 1997r., Nr 88, poz. 553 z późn. zm., dalej: k.k.) popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych pomimo braku jego zgody oraz w zakresie w jakim zobowiązuje sąd penitencjarny do orzekania przymusowego leczenia lub rehabilitacji bez zgody skazanego, a także w zakresie w jakim nie wskazuje zakresu rodzajowego i czasowego dopuszczalnych oddziaływań leczniczych i rehabilitacyjnych bez zgody skazanego,

Powyższe przepisy stanowiły podstawę orzeczenia Sądu Apelacyjnego w G ,
Wydział II Karny, który postanowieniem z dnia lutego 2019 roku, sygn. akt
, orzekł ostatecznie o prawach i wolnościach skarżącego J
C

W konsekwencji zastosowania skarżonych przepisów naruszeniu uległy konstytucyjne prawa skarżącego, a określone w: art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji (prawo do rozpoznania własnej sprawy w dwuinstancyjnym

postępowaniu), art. 41 ust. 1 Konstytucji (prawo do wolności osobistej), art. 47 Konstytucji (prawo do decydowania o życiu osobistym).

Mając na uwadze powyższe, w n o s z ę o stwierdzenie, że:

- a) art. 117 w zw. z art. 6 §1 k.k.w. jest niezgodny z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji w zakresie w jakim nie przewiduje możliwości poddania kontroli instancyjnej postanowienia w przedmiocie przymusowego leczenia lub rehabilitacji skazanego,
- b) art. 117 k.k.w. jest niezgodny z art. 47 Konstytucji oraz art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 2 Konstytucji w zakresie w jakim dopuszcza przymusowe leczenie lub rehabilitację skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 k.k. popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych pomimo braku jego zgody oraz w zakresie w jakim zobowiązuje sąd penitencjarny do orzekania przymusowego leczenia lub rehabilitacji bez zgody skazanego, a także w zakresie w jakim nie wskazuje zakresu rodzajowego i czasowego dopuszczalnych oddziaływań leczniczych i rehabilitacyjnych bez zgody skazanego,

Ponadto, wnoszę o zwrócenie się w trybie art. 71 ust. 1 u.o.t.p.TK do Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych o akta postępowania wiążącego się z postępowaniem zainicjowanym niniejszą skargą konstytucyjną – tj. akta sprawy o sygn.

wraz z aktami postępowania o sygn. – dla wykazania bezpośredniego naruszenia konstytucyjnych praw i wolności skarżącego przez zastosowanie skarżonego przepisu.

Nadto, wnoszę o zasądzenie od Skarbu państwa na rzecz adw. Ewy Chodorowskiej z Kancelarii Adwokackiej w Starogardzie Gdańskim kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu skarżącemu w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym z uwzględnieniem stawki podatku od towarów i usług. Jednocześnie oświadczam, iż koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Uzasadnienie

I. Stan faktyczny

Skarżący J C jest osadzony w Areszcie Śledczym w S , gdzie odbywa karę pozbawienia wolności. Uprzednim miejscem osadzenia skarżącego był Areszt Śledczy w G W trakcie pobytu skarżącego tamże, Dyrektor Aresztu Śledczego w G wnioskiem o wydanie postanowienia na podstawie art. 117 k.k.w. z dnia czerwca 2018 roku, w związku z brakiem zgody skazanego na podjęcie leczenia w oddziale dla osób z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo z uwagi na stwierdzone , wniósł o wydanie zarządzenia zobowiązującego skarżącego do odbycia terapii.

Sąd Okręgowy w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych, postanowieniem z dnia października 2018 roku, sygn. akt , postanowił zastosować wobec skarżącego J C leczenie z uwagi na stwierdzone W uzasadnieniu zapadłego orzeczenia czytamy m.in., iż zdaniem Sądu Okręgowego w stosunku do skarżącego zachodzi konieczność specjalistycznego oddziaływania, zatem na mocy art. 117 k.k.w. należało zastosować wobec skarżącego stosowne leczenie terapeutyczne. Posiedzenie w przedmiocie wydania wyżej opisanego postanowienia odbyło się pod nieobecność skarżącego J C Postanowienie zostało doręczone skarżącemu w dniu października 2018 roku.

Skarżący złożył na powyższe postanowienie zażalenie datowane na dzień października 2018 roku, a złożone w dniu października 2018 roku. Sędzia Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych zarządzeniem z dnia listopada 2018 roku, sygn. akt , odmówił przyjęcia środka odwoławczego w postaci zażalenia z powodu niedopuszczalności środka odwoławczego z mocy prawa. Zarządzenie to zostało doręczone skarżącemu w dniu listopada 2018 roku i zaskarżone przez niego zażaleniem z dnia listopada 2018r., złożonym w dniu listopada 2018r.

Sąd Apelacyjny w G Wydział Karny postanowieniem z dnia lutego 2019 roku, sygn. akt (doręczone 12.03.2019r.), utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie. Uzasadniając wydane postanowienie Sąd Apelacyjny argumentował, iż zgodnie z dyspozycją art. 6 §1 k.k.w skazany może składać wnioski o wszczęcie postępowania przed sądem i brać w nim udział jako strona oraz w wypadkach wskazanych w ustawie wnosić zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym. Sąd Apelacyjny wskazał także, iż art. 117 k.k.w. na podstawie którego Sąd Okręgowy w G wydał zaskarżone postanowienie o zastosowaniu wobec skarżącego leczenia z uwagi na stwierdzone

nie przewiduje, iż od orzeczenia wydanego w tym trybie przysługuje zażalenie. Dalej w uzasadnieniu powołano również regulacje zawarte a art. 1 §2 k.k.w oraz art. 429 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r., Nr 89, poz. 555, dalej: k.p.k.). Sąd Apelacyjny mając na uwadze fakt iż od postanowienia wydanego w trybie art. 117 k.k.w. nie przysługuje zażalenie, decyzję Sędziego Sądu Okręgowego w G ocenił za zasadną, bowiem zażalenie wniesione przez skarżącego na powyższe rozstrzygnięcie jest niedopuszczalne z mocy ustawy.

Skarżący nie wnosił nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

II. Ostateczne rozstrzygnięcie o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK i udokumentowanie daty jego doręczenia

Tym samym, postanowienie Sądu Apelacyjnego w G z dnia lutego 2019 roku, sygn. akt , stanowi w sprawie skarżącego J C ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Jakkolwiek bowiem od postanowienia Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia października 2018 roku, na mocy dyspozycji płynącej z art. 6 §2 k.k.w w związku z brzmieniem art. 117 k.k.w. odwołanie skarżącemu nie przysługiwało, to jednak mając na względzie ugruntowany pogląd Trybunału Konstytucyjnego, iż *„w przypadku gdy przedmiotem skargi konstytucyjnej jest przepis przewidujący, że w danym przypadku środek odwoławczy nie przysługuje, należy mimo to wnieść środek zaskarżenia, aby*

uzyskać rozstrzygnięcie wydane w oparciu o normę prawną, która wyłącza możliwość zaskarżenia orzeczenia (postanowienie o odrzuceniu środka odwoławczego)“ /postanowienie z 21 czerwca 2010 roku, Ts 243/09, LEX nr 737087; por. także: postanowienie z 19 marca 2010r., Ts 157/09, LEX nr 736960; postanowienie z 20 kwietnia 2010r., Ts 30/09, LEX nr 686297; postanowienie z 10 marca 2015r., SK 65/13, LEX nr 1785252; postanowienie z 11 października 2016r., SK 28/15, LEX nr 2138149/ skarżący J C wniósł zażalenie z dnia października 2018 roku na powyższe postanowienie, co zainicjowało wydanie przez Sędziego Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych zarządzenia z dnia listopada 2018 roku o odmowie przyjęcia środka odwoławczego w postaci zażalenia z powodu niedopuszczalności środka odwoławczego z mocy prawa.

Na skutek zaskarżenia w drodze zażalenia przez skarżącego powyższego zarządzenia, Sąd Apelacyjny w G Wydział Karny postanowieniem z dnia lutego 2019 roku, sygn. akt utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie, a postanowienie to, jako wydane przez sąd odwoławczy, wyczerpywało drogę prawną określoną w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Skarżący J C nie wnosił od tego postanowienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Skarżący wskazuje, iż opisane wyżej ostateczne rozstrzygnięcie w jego sprawie zostało doręczone skarżącemu w dniu 12 marca 2019 roku, na potwierdzenie czego przedkłada w załączeniu odpis elektronicznego potwierdzenia odbioru przesyłki zawierającej powyższe postanowienie.

III. Zachowanie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej

Skarżący wskazuje na zachowanie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie skarżącego – tj. postanowienie Sądu Apelacyjnego w G Wydział Karny z dnia lutego 2019 roku, sygn. akt , doręczone zostało skarżącemu J C w dniu 12 marca 2019 roku /odpis elektronicznego potwierdzenia odbioru w załączeniu/, zatem od tego dnia należy liczyć okres 3 miesięcy określony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. Powołany przepis stanowi bowiem, że „Skarga konstytucyjna może być

wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia". Jednocześnie art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm., dalej zw.: k.c.) w zw. z art. 165 §1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964r., Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) znajdujących zastosowanie w oparciu o art. 36 u.o.t.p.TK przewiduje, że jeżeli termin oznaczony jest w miesiącach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści. Zatem wyrażając w dniach trzymiesięczny termin na wniesienie skargi konstytucyjnej należy stwierdzić że liczy on 90 dni. Jednakże art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK przewiduje, że złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wstrzymuje bieg powyższego terminu, a jego wznowienie następuje m. in. pierwszego dnia po dniu doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego. Skarżący J C w dniu 25 kwietnia 2019 roku złożył w Sądzie Rejonowym w S Wydział I Cywilny wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, zatem w oparciu o powyższe z dniem tym należy wiązać moment wstrzymania biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Pomiędzy dniem doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku (12.03.2019r.) a dniem wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (25.04.2019r.) upłynęły 43 dni. Sąd Rejonowy w S Wydział I Cywilny w dniu maja 2019 roku wydał postanowienie ustanawiające skarżącemu pełnomocnika z urzędu (sygn. akt), zaś pismem z dnia czerwca 2019r., doręczonym w dniu 02 lipca 2019 roku Pomorska Izba Adwokacka w Gdańsku poinformowała adw. Ewę Chodorowską o ustanowieniu jej pełnomocnikiem w niniejszej sprawie. Bieg terminu do wniesienia niniejszej skargi został wznowiony pierwszego dnia po dniu doręczenia pełnomocnikowi powyższego pisma Pomorskiej Izby Adwokackiej, tj. 03 lipca 2019 roku i od tego dnia liczyć należy upływ pozostałych 47 z 90 dni na złożenie skargi konstytucyjnej, który to termin upływa 18 sierpnia 2019 roku.

W załączeniu skarżący przedkłada dokumenty potwierdzające dochowanie terminu na złożenie niniejszej skargi konstytucyjnej, tj.: odpis elektronicznego potwierdzenia odbioru przez J C postanowienia Sądu

Apelacyjnego w G Wydział Karny z dnia lutego 2019 roku sygn. akt
 , kopię pierwszej strony wniosku skarżącego J
 C o ustanowienie pełnomocnika z urzędu zaopatrzonego w pieczęć
 potwierdzającą datę wpływu, odpis postanowienia Sądu Rejonowego w S
 Wydział I Cywilny z dnia .05.2019r. sygn. akt , odpis pisma
 Pomorskiej Izby Adwokackiej w Gdańsku z dnia .06.2019r. zawiadamiające adw.
 Ewę Chodorowską o wyznaczeniu jej pełnomocnikiem skarżącego z adnotacją o dacie
 wpływu, kopię koperty zawierającej pismo Pomorskiej Rady Adwokackiej w Gdańsku
 zaopatrzonej w datę stempla pocztowego, wydruk informacji o dacie doręczenia
 pełnomocnikowi pisma Pomorskiej Rady Adwokackiej w Gdańsku wygenerowany z
 elektronicznego systemu śledzenia przesyłek Poczty Polskiej S.A.

Jednakże, gdyby zdaniem Trybunału Konstytucyjnego powyższe nie
 dokumentowało w sposób dostateczny zachowania przez skarżącego terminu do
 wniesienia skargi konstytucyjnej, wnoszę o zwrócenie się w trybie art. 71 ust. 1
 u.o.t.p.TK do Sądu Rejonowego w S Wydział I Cywilny o akta
 sprawy prowadzonej pod sygn. na okoliczność wykazania zachowania
 przez skarżącego terminu do wniesienia niniejszej skargi konstytucyjnej.

IV. Związek między ostatecznym rozstrzygnięciem a przedmiotem kontroli

Przepisy stanowiące przedmiot kontroli objęty niniejszą skargą należy uznać za
 podstawę ostatecznego orzeczenia w sprawie skarżącego J C ,
 tj. postanowienia Sądu Apelacyjnego w G Wydział Karny z dnia lutego
 2019 roku, sygn. akt W praktyce orzeczniczej Trybunału
 Konstytucyjnego przyjmuje się szerokie rozumienie pojęcia „podstawa prawna
 orzeczenia”. Jak bowiem wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny „ (...) Pojęcie to obejmuje
*"całokształt przepisów prawa (norm) stosowanych przez organ władzy publicznej w
 celu wydania aktu stosowania prawa. Na tak rozumianą podstawę składają się nie
 tylko przepisy prawa materialnego, ale również regulacje dotyczące procedury, a*

*jednocześnie także podstawowe przepisy ustrojowe, które tworzą dany organ władzy publicznej i wyposażają go w odpowiednie kompetencje, w ramach których wydane zostaje ostateczne rozstrzygnięcie dotyczące skarżącego (przepisy ustrojowe). (...) Zdarza się także, że organ orzekający wykorzystuje jakąś normę, konstruując treść rozstrzygnięcia (co wynika z uzasadnienia orzeczenia i rekonstrukcji rozumowania organu orzekającego), ale wyraźnie w sentencji jej nie powołał. I w takim wypadku orzecznictwo TK przyjmuje, że istnieje wymagany przez art. 79 Konstytucji związek między orzeczeniem i przedmiotem kontroli konstytucyjności, jakkolwiek nie jest on wprost ujawniony w treści sentencji indywidualnego rozstrzygnięcia” (wyrok z 24 października 2007r., SK 7/06, LEX nr 322157 oraz orzecznictwo tam przytoczone, a także: J.Trzeciński, M.Wiącek [w:] L. Garlicki (red.), M. Zubik (red.) *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II*, Wyd. Sejmowe 2016/.*

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż jakkolwiek art. 117 k.k.w. oraz art. 6 §1 k.k.w. nie został powołany w sentencji ostatecznego orzeczenia, to jednak zostały zastosowane w jego uzasadnieniu i to w kontekście wskazującym niewątpliwie, iż treść tego przepisu determinowała kierunek zapadłego orzeczenia. Jak bowiem czytamy w uzasadnieniu postanowienia: „Mając zatem na uwadze fakt, iż od postanowienia wydanego w trybie art. 117 k.k.w. nie przysługuje zażalenie, decyzję podjętą przez upoważnionego sędziego VI Wydziału Penitencjarnego i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych Sądu Okręgowego w G należało ocenić jako zasadną. Wniesione przez J C zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w G z dnia października 2018r. jest bowiem niedopuszczalne z mocy ustawy”.

Należy wskazać, iż naruszenie konstytucyjnego prawa do rozpoznania własnej sprawy w dwuinstancyjnym postępowaniu łączy się bezpośrednio z zastosowaniem zaskarżonego przepisu art. 117 w zw. z art. 6 § 1 k.k.w. w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w G Wydział Karny i dotyczy bezpośrednio skarżącego J C Skarżący w istocie został pozbawiony możliwości zaskarżenia postanowienia Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem orzeczeń Karnych z dnia października 2018 roku o zastosowaniu wobec niego przymusowego leczenia. W konsekwencji, tak daleko

idące ograniczenie przysługujących skarżącemu konstytucyjnych praw wolności osobistej i decydowania o własnym życiu osobistym dokonane zostało w drodze jednoinstancyjnego procedowania bez możliwości weryfikacji słuszności zapadłego orzeczenia.

Również naruszenie konstytucyjnych praw skarżącego do wolności osobistej oraz decydowania o życiu osobistym ma bezpośredni związek z zastosowaniem zaskarżonego przepisu art. 117 k.k.w. w jego sprawie, bowiem na skutek wykonania postanowienia w przedmiocie przymusowego leczenia skarżący musiał poddać się terapii na którą nie wyrażał zgody.

Jednocześnie skarżący pragnie wskazać na ugruntowane stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym możliwe jest stwierdzenie braku zgodności z Konstytucją danego przepisu przejawiającej się w pominięciu uregulowania pewnych kwestii. *„Zarzut niekonstytucyjności może więc dotyczyć zarówno tego, co ustawodawca w danym akcie unormował, jak i tego, co w akcie tym pominął, choć postępując zgodnie z konstytucją powinien był unormować.”* /orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 3 grudnia 1996r., K 25/95, LEX nr 28652/.

V. Uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 117 w zw. z art. 6 §1 k.k.w. z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji.

Zgonie z treścią art. 6 §1 k.k.w. *„Skazany może składać wnioski o wszczęcie postępowania przed sądem i brać w nim udział jako strona oraz w wypadkach wskazanych w ustawie wnosić zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym.”* Z kolei przepis szczególny art. 117 k.k.w. przewiduje, że *„Skazanego, u którego stwierdzono uzależnienie od alkoholu albo środków odurzających lub substancji psychotropowych, a także skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 Kodeksu karnego popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych obejmuje się, za jego zgodą, odpowiednim leczeniem i rehabilitacją; w razie braku zgody o stosowaniu leczenia lub rehabilitacji orzeka sąd penitencjarny.”* Zdaniem skarżącego regulacja ta jest niezgodna z art. 78 w zw. z art. 176 ust.1 Konstytucji w zakresie w jakim nie przewiduje możliwości poddania

kontroli instancyjnej postanowienia w przedmiocie przymusowego leczenia lub rehabilitacji skazanego, co naruszyło prawo skarżącego do rozpoznania jego sprawy w dwuinstancyjnym postępowaniu.

Zgodnie z art. 78 Konstytucji *„Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarzania określa ustawa”*. Z kolei art. 176 ust. 1 Konstytucji stanowi, że *„Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne”*. Natomiast art. 2 Konstytucji statuuje zasadę demokratycznego państwa prawa, stanowiąc: *„Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.”*

Zdaniem skarżącego możliwość zaskarżenia orzeczeń pierwszoinstancyjnych jest jedną z fundamentalnych zasad państwa prawnego. Konstytucyjne prawo do rozpoznania własnej sprawy w dwuinstancyjnym postępowaniu stanowi bardzo istotny czynnik urzeczywistniania tzw. „sprawiedliwości proceduralnej”. Za Trybunałem Konstytucyjnym wskazać należy, że modelem znacznie bardziej sprzyjającym realizacji powołanej zasady jest taki model postępowania, w którym zaskarżenie rozstrzygnięcia może spowodować uruchomienie działania organu wyższej instancji. To zaś sprzyja urzeczywistnieniu i urealnieniu kontroli prawidłowości wydanych orzeczeń czy decyzji, co stanowi przesłankę leżącą u podstaw prawa gwarantowanego w art. 78 zd. 1 Konstytucji / wyrok z 3 lipca 2002r., SK 31/01, LEX nr 54909/. Zasada dwuinstancyjności postępowania to także *„gwarancja obiektywnej i realnej kontroli instancyjnej, której celem jest zapobieganie pomyłkom i arbitralności w pierwszej instancji”* /wyrok z 11 maja 2004r., K 4/03, LEX nr 112993/. Ponadto, jak wykląda Trybunał Konstytucyjny, postulat kształtowania przez prawodawcę procedury w taki sposób, aby w miarę możliwości przewidywała możliwość wniesienia przez stronę środka zaskarżenia, w kontekście postępowania sądowego należy wiązać z art. 176 ust.1 Konstytucji. Z tych względów wyjątki o których mowa w art. 78 zd.2 Konstytucji nie mogą prowadzić do naruszenia normy określonej w art. 176 ust. 1 Konstytucji, która to norma ustanawia co najmniej dwuinstancyjne postępowanie sądowe i nie przewiduje w tym zakresie żadnych odstępstw /wyrok z 05 lipca 2005r., SK 26/04, LEX nr 155562/.

Tym samym, skarżone przepisy nie przewidując możliwości zaskarżenia przez skazanego postanowienia o przymusowym poddaniu go leczeniu pozbawia go konstytucyjnego prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu dwuinstancyjnym. Postępowanie w przedmiocie zastosowania przymusowego leczenia w trybie art. 117 k.k.w. ma doniosłe znaczenie dla konstytucyjnych praw skazanego, takich jak chociażby wolność osobista czy prawo do decydowania o własnym życiu osobistym, które to prawa skazanego w efekcie wykonania orzeczenia zapadłego w trybie skarżonego przepisu mogą zostać ograniczone w jeszcze szerszym stopniu. Skarżący pragnie wskazać, iż postępowanie to nie może być utożsamiane z postępowaniem w przedmiocie odpowiedzialności karnej skazanego, czy też jako doprecyzowanie jej zakresu. Jest to postępowanie o odrębnym przedmiocie procedowania, a podkreślenia wymaga fakt, iż w postępowaniu tym sąd rozstrzyga po raz pierwszy o konieczności zastosowania wobec skazanego przymusowego leczenia lub rehabilitacji. Jeśliby nawet uznać przeciwnie, to gwarancje konstytucyjne płynące z art. 176 ust. 1 Konstytucji znajdują przełożenie także na postępowania wypadkowe, w których sąd orzeka o prawach i obowiązkach określonego podmiotu /wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 października 2012r., SK 20/11, LEX nr 1225415/. Pomimo to, obecny stan prawny nie pozwala skazanemu na poddanie zapadłego orzeczenia weryfikacji przez sąd lub organ odwoławczy, zamykając mu tym samym drogę do obrony swoich praw i eliminacji wadliwego rozstrzygnięcia.

Dla skarżącego pozbawienie go możliwości zaskarżenia orzeczenia Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia października 2018 roku w przedmiocie zastosowania przymusowego leczenia jest o tyle istotne, że istnieją uzasadnione wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonego postępowania. Postępowanie to zostało bowiem wszczęte i przeprowadzone z wniosku Dyrektora Aresztu Śledczego (co znajduje potwierdzenie w treści postanowienia), pomimo iż podmiot taki nie posiada legitymacji do występowania z wnioskiem o wydanie postanowienia w trybie art. 117 k.k.w. Przepis art. 19 §1 k.k.w. stanowi bowiem, iż *Sąd orzeka na wniosek prokuratora, skazanego albo jego obrońcy oraz z urzędu, a jeżeli ustawa tak stanowi – na wniosek innych osób*, z kolei zaś art. 117 k.k.w. nie wskazuje na inne podmioty uprawnione do wystąpienia z wnioskiem. Wątpliwości skarżącego co do słuszności

zapadłego orzeczenia motywowane są także faktem, iż nie był on obecny na posiedzeniu sądu penitencjarnego, co uniemożliwiło mu ustosunkowanie się do żądania wniosku i powołanych (w ocenie skarżącego błędnych) opinii biegłych. Tak też, z uwagi na treść art. 117 k.k.w. w związku z dyspozycją zawartą w art. 6 §1 k.k.w., skarżący został poddany przymusowemu leczeniu bez możliwości poddania zapadłego orzeczenia kontroli instancyjnej, w której to miałyby realną możliwość weryfikacji zarzutów stawianych postanowieniu o jego przymusowym leczeniu.

Mając na uwadze powyższe rozważania, zdaniem Skarżącego art. 117 k.k.w. w zw. z art. 6 §1 k.k.w. należy uznać za niegodny z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji w zakresie w jakim nie przewiduje możliwości poddania kontroli instancyjnej postanowienia w przedmiocie przymusowego leczenia lub rehabilitacji skazanego.

VI. Uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 117 k.k.w. z art. 47 Konstytucji oraz art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji

Skarżący uważa, że art. 117 k.k.w. jest niezgodny z art. 47 Konstytucji oraz art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji w zakresie w jakim zezwala na przymusowe leczenie lub rehabilitację skazanego za przestępstwo określone w art. 197 – 203 k.k. popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych bez jego zgody popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych pomimo braku jego zgody oraz w zakresie w jakim zobowiązuje sąd penitencjarny do orzekania przymusowego leczenia lub rehabilitacji bez zgody skazanego, a także w zakresie w jakim nie wskazuje zakresu rodzajowego i czasowego dopuszczalnych oddziaływań leczniczych i rehabilitacyjnych bez zgody skazanego. W konsekwencji zastosowanie zaskarżonego przepisu naruszyło konstytucyjne prawa skarżącego do decydowania o swoim życiu osobistym oraz do wolności osobistej.

Przepis art. 47 Konstytucji, statuujący prawo do ochrony życia prywatnego, przewiduje, że *„Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego,*

czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym". Natomiast w myśl art. 41 ust. 1 Konstytucji *„Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie*". Z kolei art. 31 ust. 3 Konstytucji przewiduje, że *„Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw*". Natomiast z treści przytoczonego już we wcześniejszej części uzasadnienia niniejszej skargi art. 2 Konstytucji wywodzi się m. in. zasadę określoności i przejrzystości przepisów prawa.

Skarżący pragnie podkreślić, iż prawo jednostki do wolności znajduje szczególne miejsce wśród konstytucyjnych zasad demokratycznego państwa prawa. Ogólne pojęcie zasady wolności w prawie konstytucyjnym definiowane jest jako swoboda decydowania o własnym postępowaniu, a co za tym idzie: ingerencja władzy publicznej w tę swobodę następować może jedynie w sytuacjach i formach przewidzianych konstytucyjnie /tak: L. Garlicki (red.), K. Wojtyczek, [w:] Garlicki Leszek (red.), Zubik Marek (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II*, Wyd. Sejmowe 2016/. Granice owej ingerencji, określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji, ujęte zostały poprzez ogólne określenie przesłanek koniecznych do spełnienia dla wprowadzenia ograniczeń praw i wolności jednostki. Tak też ograniczenia te mogą zostać wprowadzone tylko w ustawie i tylko wówczas, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo ochrony wolności i praw innych osób, przy czym ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Uregulowanie to, mające charakter normy ogólnej, znajduje zatem zastosowanie również w odniesieniu do pozbawienia i ograniczenia wolności osobistej o jakiej mowa w art. 41 ust. 1 Konstytucji. Jednakże w tym wypadku pamiętać należy również o konieczności maksymalnego precyzowania przez ustawodawcę unormowań ograniczających ten rodzaj wolności /por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 lipca 2006r., SK 58/03, LEX nr 198683/. Przez wolność osobistą rozumie się *możliwość swobodnego określania przez jednostkę swego zachowania i*

postępowania zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym, nieograniczoną przez jakiegokolwiek inne czynniki ludzkie /P. Sarnecki [w:] *Garlicki Leszek (red.), Zubik Marek (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II*, Wyd. Sejmowe 2016/. Formą prawa do wolności osobistej jest określone w art. 47 Konstytucji prawo do decydowania o swoim życiu osobistym, a zatem również w sferze zdrowia i leczenia.

Tymczasem, skarżony przepis nie określając zakresu dopuszczalnych oddziaływań leczniczych i terapeutycznych wobec skazanego bez jego zgody nie daje pogodzić się tak z dyrektywami płynącymi z art. 41 ust. 1 *in fine* w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji, jak również z zasadą określoności przepisów prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji. Zaniechanie przez ustawodawcę uregulowania powyższego niesie za sobą doniosłe skutki dla ochrony konstytucyjnych praw jednostki, bowiem stanowi w istocie możliwość zastosowania wszelkich oddziaływań leczniczo – rehabilitacyjnych i to bez ograniczeń ilościowych i czasowych, pozostawiając w tym zakresie całkowitą swobodę organom wykonawczym. To zaś prowadzić musi do słusznej konkluzji, że ustawodawca nie sprostał konstytucyjnym przesłankom ograniczenia prawa wolności, dopuszczając tym samym zbyt daleko idącą ingerencję w sferę wolności osobistej oraz wolności do decydowania o własnym życiu osobistym jednostki. Skarżony przepis nie czyni także zadość zasadzie określoności i przejrzystości przepisów prawa. Skazany nie ma bowiem możliwości wywiedzenia z treści tego przepisu możliwych dla niego konsekwencji z zastosowania normy prawnej. Nie można zapominać o tym, iż stosowanie u osób skazanych terapii bez ich zgody nie zawsze znajduje oparcie w słuszności. W doktrynie zauważa się szczególną delikatność problemu przymusowego poddania skazanego leczeniu bądź rehabilitacji w trybie art. 117 k.k.w. Jest to wszak odstępstwo od zasady prawa skazanego, a nie od obowiązku korzystania ze świadczeń zdrowotnych. Jakkolwiek leczenie i rehabilitacja ujęte w tym przepisie są jednym z elementów resocjalizacji skazanego, to jednak pamiętać należy i o tym, że kodeks karny wykonawczy nie przewiduje obowiązku skazanego do poddawania się resocjalizacji. Nadto, akcentuje się także fakt, iż skuteczne oddziaływanie na dorosłego człowieka możliwe jest tylko wówczas, gdy wyraża on wolę współdziałania w procesie terapeutycznym /por. K.Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, wyd. IV*, WKP 2017 oraz publikacje tamże przytoczone/.

Powyższe uwagi znajdują przełożenie również w odniesieniu do zarzutu niekonstytucyjności w zakresie w jakim skarżony przepis nakłada na sąd penitencjarny obowiązek orzekania o przymusowym leczeniu lub rehabilitacji. Jedynymi przesłankami przewidzianymi przez art. 117 k.k.w. obligującymi do wydania orzeczenia o przymusowym leczeniu skazanego są: 1) brak zgody skazanego na poddanie się leczeniu lub rehabilitacji oraz 2) ustalenie uzależnienia skazanego od alkoholu, środków odurzających lub zaburzeń preferencji seksualnych. Wszelkie inne okoliczności, choćby nawet przemawiające za odstąpieniem od stosowania przymusu leczniczego wobec skazanego, pozostają zatem poza sferą orzekania sądu penitencjarnego. Skarżący J C pragnie wskazać także na tę okoliczność, iż skarżony przepis nie określa środków dowodowych jakimi powinien dysponować sąd procedując w przedmiocie tak daleko idących ograniczeń wolności osobistych skazanego. W takim stanie rzeczy, procedowanie w przedmiocie przymusowego leczenia nabiera cech dowolności i automatyzmu.

Dla skarżącego J C zastosowanie wobec niego przymusowego leczenia w trybie art. 117 k.k.w. stanowiło istotne ograniczenie jego konstytucyjnych praw do wolności osobistej i decydowania o własnym życiu osobistym. Na skutek wykonania orzeczenia Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych skarżący został wbrew własnej woli poddany oddziaływaniom leczniczym mając poczucie nieuzasadnionej i nadmiernej ingerencji w sferę życia osobistego. Wątpliwości skarżącego co do zasadności owej ingerencji budzi także fakt, iż orzeczenie sądu penitencjarnego zapadło pomimo braku poddania się przez skarżącego badaniom biegłych, a co za tym idzie: także w oparciu o budzące jego zastrzeżenia opinie specjalistyczne.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem skarżącego art. 117 k.k.w. należy uznać za niezgodny z art. 47 Konstytucji oraz art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji w skarżonym zakresie.

Dla unaocznienia bezpośrednio i doniosłości wszystkich podniesionych w niniejszej skardze naruszeń konstytucyjnych praw i wolności, skarżący wnosi o zwrócenie się do Sądu Okręgowego w G Wydział Penitencjarny i Nadzoru

nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych o akta sprawy [] wraz z aktami
 postępowania o sygn. [] – jak w petitum niniejszej skargi.

Zważywszy na przytoczone okoliczności wnoszę jak w *petitum* niniejszej
 skargi.

Ewa Chodorowska
 ADWOKAT

Załączniki:

1. odpis postanowienia referendarza sądowego Sądu Rejonowego w S []
 Wydział I Cywilny z dnia [] .05.2019r. sygn. akt [] o
 ustanowieniu dla J [] C [] pełnomocnika z urzędu,
2. kopia pierwszej strony wniosku J [] C [] o ustanowienie
 pełnomocnika z urzędu zaopatrzonego w pieczęć z datą wpływu,
3. odpis pisma Pomorskiej Rady Adwokackiej w Gdańsku z dnia [] .06.2019r.
 (sygn. []) zawiadamiające o wyznaczeniu adw. Ewy Chodorowskiej
 pełnomocnikiem z urzędu J [] C [] do sporządzenia i
 wniesienia skargi konstytucyjnej wraz z oznaczeniem daty wpływu,
4. kopia koperty opatrzonej datą stempla pocztowego,
5. wydruk informacji o dacie doręczenia wygenerowany z elektronicznego
 systemu śledzenia przesyłek Poczty Polskiej S.A.,
6. odpis postanowienia Sądu Okręgowego w G [] Wydział Penitencjarny i
 Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia [] .10.2019r., sygn. akt
 []
7. odpis potwierdzenia odbioru przez J [] C [] przesyłki
 zawierającej postanowienie Sądu Okręgowego w G [] Wydział
 Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia
 [] .10.2019r., sygn. akt [] (wykaz listów nadanych na placówce
 pocztowej),
8. kopia pierwszej strony zażalenia J [] C [] z dnia
 [] .10.2018r.,

9. odpis zarządzenia Sędziego Sądu Okręgowego w G Wydział
Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia
.11.2018 roku, sygn. akt ,
10. odpis potwierdzenia odbioru przez J C przesyłki
zawierającej zarządzenie Sędziego Sądu Okręgowego w G Wydział
Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia
.11.2018 roku, sygn. akt ,
11. kopia pierwszej strony zażalenia J C z dnia
.11.2018r.,
12. odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w G Wydział Karny z dnia
.02.2019 roku, sygn. akt ,
13. odpis elektronicznego potwierdzenia odbioru przez J C
przesyłki zawierającej postanowienie Sądu Apelacyjnego w G
Wydział Karny z dnia .02.2019 roku, sygn. akt ,
14. cztery odpisy skargi i załączników.

Ewa Chodorowska
ADWOKAT